

Nr 487.

Av herrar **Hagberg** i Luleå och **Senander**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 360, med förslag rörande höjning av övertidsersättningen till statstjänstemän.*

I proposition nr 360 föreslås, att den till statstjänstemännen enligt civila avlöningsreglementet utgående övertidsersättningen provisoriskt höjes. De i nyssnämnda avlöningsreglemente angivna timbeloppen skola enligt förslaget ersättas med nya sådana, vilket betyder, att de nuvarande beloppen höjas med 15 % med avrundning i förekommande fall till närmast högre femtal ören.

Den föreslagna höjningen motsvarar på intet sätt vad som är sakligt motiverat. Redan vid avlöningsreglementets fastställande föreskrevs en övertidsbetalning, som för många tjänstemän inte stod i rimlig proportion till lönen under ordinarie arbetstid. Övertidsersättningen bestämdes då till fixa belopp för varje lönegrad, och någon hänsyn togs inte till ortsgruppering och intjänat ålderstillägg, blevo missgynnade. Överhuvud taget voro emellertid beloppen i förhållande till betalningen för ordinarie arbetstid så låga, att någon motsvarighet knappast fanns på den avtalsreglerade arbetsmarknaden.

Då det inte heller föreskrevs, att rörligt tillägg (eventuellt kristillägg) skulle utgå på övertidsersättningen, så har numera det absurda förhållandet inträtt, att övertidsersättningen i många fall *understiger* betalningen för ordinarie arbetstid. I en reservation till allmänna lönenämndens yttrande i saken belyser nämndens ledamot, herr Ernst Eriksson, detta förhållande. På I-ort förhåller sig övertidsbetalningen till timlönen för ordinarie arbetstid som följer:

5:e lönegraden 71 %, 6:e lönegraden 72 %, 7:e lönegraden 74 % samt 8:e och 10:e lönegraderna 75 %.

Övertidsersättningen för dessa befattningshavare är alltså i de flesta fall nära 30 % lägre än den ordinarie lönen! Då övertidsarbete numera förekommer i avsevärd utsträckning inom statstjänsten, ha dessa tjänstemäns lojalitet satts på hårda prov, då de tvingats sätta till värdefull fritid för en betalning, som högst väsentligt understiger betalningen för deras arbete på ordinarie arbetstid.

En dylik lojalitet borde ha uppskattats bättre än vad som kommer till synes i regeringspropositionen. Betecknande för vissa myndigheters uppskattning av den lägre statspersonalens arbete är statskontorets yttrande över finansdepartementets promemoria. Denna myndighet motsätter sig varje som helst höjning av övertidsersättningen. Motiveringen är av »principiell» natur. Statskontoret hänvisar till löne- och prisstoppet. Det borde emellertid inte vara statskontoret obekant, att relationen mellan övertidsersättning och betalning för arbete å ordinarie arbetstid avsevärt rubbats, långt innan löne- och prisstoppet genomfördes, och följaktligen borde ha reglerats för avsevärd tid sedan. Statskontoret torde också av handlingarna i saken ha utläst, att statstjänarkartellens styrelse redan i *april 1942* gjorde framställning i syfte att vinna rättelse. Vid denna tidpunkt hade ännu icke det ominösa pris- och löne-

stoppet genomförts. Vi förmoda att statskontoret trots allt inte hävdar, att statstjänstemännen skola bli lidande på att inte statsmakterna trots anmaning hunnit rätta till detta uppseendeväckande missförhållande, innan pris- och lönestoppet genomfördes.

Inte heller propositionens förslag tyder på någon större respekt för de lägre statstjänarnas rätt att få en anständig betalning för sitt övertidsarbete. Förslaget innebär, som nämnts, en förhöjning med allenast 15 0/0. Det är inte ens hälften av den dyrtidskompensation om 31 0/0, som utgår på den ordinarie lönen. Då denna i sin tur beskurits, för det rörliga tillägget till tre fjärdedelar och för kristillägget till hälften, så innebär dyrtidskompensationen på övertidsersättningen inte ens en tredjedel av levnadskostnadsstegringen.

Till detta kommer, att vad som föreslagits inte ens avlägsnar det fullständigt avvita förhållandet, att betalningen för övertidsarbetet i många fall understiger lönen för ordinarie arbetstid. Propositionen ger endast så mycket, att det täcker den ordinarie timlönen i begynnelseklassen i varje lönegrad. För de tjänstemän, som intjänat ålderstillägg, kommer orättvisan att bestå.

Lönenämndens majoritet har föreslagit, att förhöjningen borde ske med samma procenttal, som nu gäller för lönerna, eller 31 0/0. I ett särskilt uttalande har nämndens ledamot, herr Ernst Eriksson, föreslagit, att avlöningsreglementets 26 § måtte ändras därhän, att övertidsersättning skulle utgå med ett belopp per timme räknat, som motsvarar $\frac{1}{170}$ av vederbörande befattningshavares månadslön, inklusive rörligt tillägg, kristillägg och kallortstillägg. Med detta senare förslag skulle den fördelen vinnas, att övertidsersättningen alltid utginge i en fast relation till lönen för respektive befattningshavare, en princip som måste anses vara riktig och stå i överensstämmelse med vedertagen praxis på de flesta områden utanför statsförvaltningen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 360, ändra civila avlöningsreglementets 26 § 1 mom. till följande lydelse:

»Där tjänstgöring utöver fastställd arbetstid undantagsvis måste äga rum, må för dylik tjänstgöring å befattning, tillhörande någon av lönegraderna A 1—18, kunna utbetalas *övertidsersättning* med belopp per timme, som motsvarar $\frac{1}{170}$ av vederbörande befattningshavares månadslön, inklusive rörligt tillägg, kristillägg och kallortstillägg, vilket belopp i förekommande fall avrundas till närmaste med 10 delbara öretal.»

Alternativt yrkas, att de av Kungl. Maj:t föreslagna timbeloppen för övertidsersättning höjas så, att hela höjningen motsvarar 31 0/0 med avrundning i förekommande fall till närmast högre femtal ören.

Stockholm den 25 oktober 1943.

H. Hagberg.

K. E. Senander.